

Delrapport 2 – Lägesbild per 9 september 2026

LEVANDE CENTRUM

V å r g å r d a

Sparbanken
Alingsås

Vårgårda
kommun

Center of
innovation

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Bakgrund och uppdrag

2. Nuläge

2.1 Arbetsgruppernas valda fokus

2.1.1 Grönska och social vistelse

2.1.2 Identitet och kreativa uttryck

2.1.3 Aktivitet och unga

2.2 39:AN som projektplats och testmiljö

2.2.1 Textiltryck med Vårgårdamotiv

2.2.2 Lokalens fortsatta funktion

2.3 Kommunikation och återkoppling

2.3.1 Instagram

2.3.2 Visualisering som arbetsverktyg

2.4 Samverkan och lokala resurser

3. Koppling till kommunens centrumutveckling

4. Tidplan

5. Nästa steg i projektet

1. BAKGRUND OCH UPPDRAG

Levande Centrum drivs av Center of Innovation, COI, i samverkan med Vårgårda kommun och med stöd av Sparbanksstiftelsen Alingsås. Projektet tar sin utgångspunkt i kommunens vision, där ett levande centrum lyfts som en strategiskt viktig fråga inom området En plats för *trygghet och aktivitet*. Arbetet ska också bidra till att konkretisera det politiskt antagna Program för Vårgårda centrum.

Projektets övergripande fråga är: Hur kan vi tillsammans skapa ett centrum som kompletterar andra utvecklingsnav, attraherar människor och speglar Vårgårdas identitet?

Enligt projektdirektivet ska prioriteringsområden tas fram på både kort och lång sikt. Minst två områden ska genomföras. Den geografiska avgränsningen omfattar Murartorget, Kungsgatan mot stationen och Järnvägsparken.

Arbets sättet bygger på en stegvis process. Först samlas olika perspektiv in. Därefter prioriteras teman, aktiviteter och åtgärder. Arbetsgrupperna utvecklar sedan förslag på kort och längre sikt, samtidigt som mindre och tillfälliga insatser kan prövas. Frågor som kräver kommunala beslut, större investeringar eller fysisk planering förs vidare till rätt funktion.

Den långsiktiga ambitionen är större än enskilda aktiviteter. Projektet ska bidra till gemensam riktning, bättre lokal samverkan och ett arbets sätt som kan leva vidare inom kommunen, COI och tillsammans med andra lokala aktörer efter projektiden.

2. NULÄGE

Sedan delrapport 1 har projektet gått från dialog och sammanställning till prioritering och fortsatt arbete. Utifrån dialogmaterialet samlades de återkommande behoven i tre prioriterade arbetsområden: Grönska och social vistelse, Identitet och kreativa uttryck samt Aktivitet och unga. Arbetet organiserades därefter i tre arbetsgrupper.

Den första gemensamma träffen för deltagare i arbetsgrupperna genomfördes den 27 maj. Under sensommaren fortsatte arbetet i respektive grupp. Uppdraget var då att välja vad man ville börja arbeta vidare med inom sitt område och utveckla de frågor där det fanns engagemang och rimliga möjligheter att komma vidare.

Arbetsgrupperna är därmed inte nya dialogcirklar utan ett nästa steg i processen. De utgår från det material som redan har samlats in och arbetar vidare med att göra val och utveckla konkreta förslag.

Parallellt har kommunen gått vidare med egna åtgärder på kort och lång sikt. Tillexempel en pergola samt en större bänk på murartorget och en större satsning på grönska är konkreta exempel.

Det innebär att förflyttningen sedan delrapport 1 syns både i arbetsgruppernas fortsatta arbete och genom förändringar i den fysiska miljön.

2.1 ARBETSGRUPPERNAS VALDA FOKUS

Alla tre arbetsgrupper är aktiva. Nedan redovisas vad respektive grupp har valt att fokusera på, vad som hittills har utvecklats och vad som fortfarande återstår innan ett genomförande kan beslutas.

2.1.1 GRÖNSKA OCH SOCIAL VISTELSE

Valt fokus: Passagen vid Kungsgatan 44, som fungerar som en naturlig länk mellan gymnasieområdet och Kungsgatan

Passagen har återkommit i arbetet som en yta med potential att bli mer inbjudande, tydlig och användbar. Gruppen vill undersöka hur grönska, sittmöjligheter, konst och andra inslag kan göra att fler stannar och vistas där, samtidigt som stråket får en bättre koppling till Kungsgatan.

I gruppens skisser och visualiseringar har bland annat gröna inslag på båda sidor, en smalare och mer markerad gång, klätterväxter, en social sittplats och en tydligare Vårgårdaidentitet på en av väggarna prövats. Det är arbetsmaterial, inte en beslutad utformning. Idéerna behöver bedömas utifrån tillgänglighet, markförhållanden, kostnad, drift, tillstånd och hur platsen hänger ihop med kommunens långsiktiga arbete med Kungsgatan.

Nästa steg är att avgränsa en första åtgärd eller ett tillfälligt test som kan genomföras utan att föregripa en permanent lösning. På så sätt kan gruppen få praktisk erfarenhet av vad som fungerar på platsen innan större beslut tas.

2.1.2 IDENTITET OCH KREATIVA UTTRYCK

Valt fokus: kultur och konst på Kungsgatan

Arbetsgruppen har valt ett kultur- och konstspår som sin första tydliga riktning. I underlaget finns idéer om konst på fasader, elskåp och galler, tillfälliga kulturinslag, en mobil scen, lokala berättelser och sätt att synliggöra Vårgårdas historia. Någon slutlig lösning är ännu inte beslutad. Fokus ligger på att samla idéerna och börja med sådant som är möjligt att genomföra på ett bra sätt.

En viktig utveckling är att arbetsgruppen själv börjar bära frågan. Två deltagare har tagit rollen som ambassadörer för kultur- och konstspåret. De fungerar som sammanhållande personer och kan tillsammans med övriga deltagare knyta fler lokala kulturaktörer till arbetet.

Projektledarens roll är framför allt att stötta med kontakter, samordning, kunskap och praktiska förutsättningar. Projektet ska alltså inte producera all verksamhet på egen hand. Arbetet behöver växa tillsammans med de personer och organisationer som vill vara med och ta ansvar för innehållet.

Nästa steg är att ringa in vilka insatser på Kungsgatan som går att börja med, vilka tillstånd som kan behövas och vilka fler aktörer som bör finnas med. Att deltagare i arbetsgruppen tar en sammanhållande roll är också betydelsefullt för projektets långsiktighet. Det minskar beroendet av projektledaren och ökar möjligheten att arbetet fortsätter efter projektiden.

2.1.3 AKTIVITET OCH UNGA

Valt fokus: Ett eget Vårgårdaformat inspirerat av grundidén bakom Musikhjälpen

Unga har återkommande efterfrågat mötesplatser, aktiviteter och större möjligheter att påverka centrum. Under våren genomfördes en kreativ workshop med barn och unga. Under sensommaren deltog unga även i arbetsgruppens fortsatta arbete.

Gruppen har nu valt att undersöka hur musik, kultur, lokalt engagemang och gemenskap kan samlas i ett eget format utifrån Vårgårdas förutsättningar. Det handlar inte om att kopiera Musikhjälpen. Inspirationen ligger i kombinationen av kultur, delaktighet och gemensamt engagemang.

Unga ska ha en central roll när innehållet formas. Projektets uppgift är att hjälpa till med struktur, kontakter och praktiska förutsättningar, inte att färdigställa ett arrangemang åt dem. Form, plats, omfattning, ansvar och medverkande aktörer är ännu inte beslutade.

Arbetsgruppen har även diskuterat andra idéer, bland annat aktiviteter i gatumiljön, scenlösningar och platser där unga kan mötas. De idéerna finns kvar i underlaget, men gruppens första fokus är Vårgårdaformatet. Den prioriteringen är viktig för att arbetet ska bli hanterbart och möjligt att följa upp.

2.2 39:AN SOM PROJEKTPLATS OCH TESTMILJÖ

39:AN på Kungsgatan 39 har fortsatt att spela en central roll. Lokalen gör att Levande Centrum inte bara finns i mötesrum, dokument och presentationer. Projektet har en fysisk närvaro mitt i det område som utvecklingsarbetet handlar om.

Dialogmaterial har visats i lokalen och den har använts för möten, arbetsgrupper, konst, kreativa aktiviteter och samtal med människor som kanske inte hade sökt sig till ett formellt projektmöte. Den har också gjort det möjligt att pröva mindre idéer innan projektet tar ställning till om och hur de ska utvecklas vidare.

2.2.1 TEXTILTRYCK MED VÅRGÅRDAMOTIV

Under sommaren genomfördes textiltryck med Vårgårdamotiv i 39:AN. Besökare fick skapa egna tryck på bland annat T-shirts. Kläder och material kunde delvis återbrukas genom Hjulet secondhand. Aktiviteten blev ett tydligt exempel på hur lokal identitet kan göras konkret och deltagardriven.

Poängen är inte att Levande Centrum ska driva ett textiltryckeri. Det intressanta är vad försöket visade. En förhållandevis enkel aktivitet kunde locka människor till lokalen, skapa stolthet och väcka samtal om vad som förknippas med Vårgårda. Den erfarenheten är värdefull när nya aktiviteter planeras.

2.2.2 LOKALENS FORTSATTA FUNKTION

39:AN är projektets fysiska plats till och med den 31 december 2026. Under den återstående tiden ska lokalen fortsätta användas för möten, arbetsgrupper, aktiviteter, kommunikation och mindre tester som bidrar till projektets mål.

Projektledaren ska inte ensam bära verksamheten i lokalen. Innehållet behöver även fortsättningsvis bygga på samverkan med föreningar, företag, unga, kulturaktörer och andra som vill bidra. Hur lokalen ska användas efter årsskiftet är ännu inte beslutat.

2.3 KOMMUNIKATION OCH ÅTERKOPPLING

Kommunikationen har blivit en tydligare del av själva projektarbetet. Syftet är inte bara att berätta att något pågår. Invånare och deltagare ska kunna se vad projektet har hört, vilka val som görs och vad som händer därefter.

Projektets närvaro vid Vårmarknaden och Vårgårdafesten samt kontakter med lokala medier har samtidigt gjort det möjligt att nå människor utanför de grupper som redan deltar i arbetet.

2.3.1 INSTAGRAM

Instagram används för att återkoppla från arbetsgrupperna, visa aktiviteter och hålla ihop berättelsen mellan de fysiska mötena. Under perioden 2 till 31 augusti hade kontot 3 963 visningar från 887 konton, 92 interaktioner och nio nya följare. Endast två inlägg publicerades under perioden (pga semester). Drygt en tredjedel av visningarna kom från personer som inte redan följde kontot.

Siffrorna visar att innehållet når utanför den befintliga följarskaran. När arbetsgrupperna nu har valt tydligare riktningar finns bättre förutsättningar för en mer kontinuerlig återkoppling under hösten: det här hörde vi, det här har grupperna valt och det här händer nu.

2.3.2 VISUALISERING SOM ARBETSVERKTYG

Under sensommaren har projektet använt visualiseringar mer aktivt för att utforska möjliga framtida miljöer på Kungsgatan, Murartorget och andra delar av centrum. Bilderna ska inte uppfattas som beslutade gestaltungsförslag. De är ett sätt att göra diskussionen mer konkret.

Ord som social vistelse, identitet, kultur eller levande centrum kan betyda olika saker för olika människor. När en möjlig situation blir synlig går det att reagera tydligare. Vad fungerar? Vad känns fel? Vem skulle använda platsen? Vad saknas?

Visualiseringarna kan därför användas både i kommunikationen och i fortsatt dialog och prövning.

2.4 SAMVERKAN OCH LOKALA RESURSER

En grundtanke i Levande Centrum är att utvecklingen inte ska bäras av kommunen eller projektet enbart. Kommunen har samtidigt en viktig roll både genom sin ordinarie verksamhet och genom konkreta insatser i centrum.

Under perioden har kommunen bland annat fått en pergola på plats och den stora och uppskattade bänken på Murartorget samt satsat extra på grönska. Det är kortsiktiga åtgärder som svarar mot flera av de behov som lyfts under dialogerna, framför allt fler möjligheter att stanna, mötas och vistas i centrum.

Derome, Steelcut och Alcro Studio är exempel på företag som har bidragit i olika delar av arbetet. Hjulet Secondhand har hjälpt till med möblering, återbruk och material. Sådana bidrag gör det möjligt att pröva idéer inom rimliga resurser och skapar relationer som kan finnas kvar efter projektiden.

Arbetsgrupperna är en del av samma logik. När deltagare börjar ta en sammanhållande roll kring en fråga skapas lokal kapacitet, inte bara en aktivitet. Kultur- och konstspårets två ambassadörer är det tydligaste exemplet under den här perioden.

3. KOPPLING TILL KOMMUNENS CENTRUMUTVECKLING

Levande Centrum är en del av ett större utvecklingsarbete. Arbetsgruppernas idéer får därför inte växa fram som parallella projekt utan koppling till kommunens planering av Kungsgatan, Centrumtorget och Murartorget.

Under perioden har kommunen också genomfört flera synliga insatser. Pergolan och den stora bänken på Murartorget har skapat nya möjligheter att stanna upp och vistas centralt. Satsningen på mer grönska på Murartorget är ytterligare ett steg i samma riktning. Parallellt har arbetet med en långsiktig tanke om hur Vårgårda centrum kan utvecklas, från Centrumtorget, längs Kungsgatan till Murartorget tagit form, utifrån det material som presenterades i delrapport 1.

Frågor om belysning och Kungsgatans miljö har också aktualiserats. Projektets arbetsgrupper kan bidra med behov, engagemang och mindre tester. Åtgärder som kräver större investeringar, projektering eller permanenta förändringar behöver däremot hanteras i kommunens ordinarie processer.

Samordningen är särskilt viktig för passagen vid Kungsgatan 44. Platsen har en direkt koppling till gymnasieområdet och fungerar som en naturlig länk in mot Kungsgatan. Arbetsgruppen har valt platsen och inriktningen, men utvecklingen behöver samtidigt fungera tillsammans med Kungsgatans långsiktiga utveckling.

4. TIDPLAN

Den ursprungliga projektplanen beskriver en insamlingsfas, därefter prioritering och sedan genomförande. Arbetsgrupperna kom i gång något senare än den tidigaste planeringen angav. Den första gemensamma träffen genomfördes i slutet av maj och arbetet fortsatte under sommaren och vidare in i höst och vinter.

Genomförandearbetet fortsätter under 2027. Uppföljning och slutredovisning planeras till hösten 2027, och därefter ska de delar som ska leva vidare föras över till ordinarie verksamhet och fortsatt långsiktig centrumutveckling.

5. NÄSTA STEG I PROJEKTET

Under hösten ska Aktivitet och unga utveckla sitt valda Vårgårdaformat tillsammans med unga deltagare. Nästa steg är att beskriva syfte, möjlig omfattning, ansvar och vilka lokala aktörer som behöver medverka. Arbetet ska behålla ungas inflytande även när idéerna blir mer praktiska.

Grönska och social vistelse har valt att fokusera på passagen vid Kungsgatan 44, som fungerar som en naturlig länk mellan gymnasieområdet och Kungsgatan. Förslaget ska bedömas tillsammans med berörda kommunala funktioner så att tillgänglighet, drift, tillstånd och kopplingen till Kungsgatan blir tydlig.

Instagram ska användas mer kontinuerligt. Lokal press ska fortsatt vara en viktig del av kommunikationen för att nå bredare.

Identitet och kreativa uttryck ska fortsätta utveckla kultur- och konstspåret på Kungsgatan. Gruppens två ambassadörer håller samman kontakten med övriga deltagare och fler lokala kulturaktörer. Projektledaren bidrar med samordning, kontakter och praktiska förutsättningar.

Framför allt ska några initiativ gå hela vägen från idé till avgränsning, ansvar, beslut och genomförande. Parallellt behöver arbetet också börja fokusera på den långsiktiga strategin och planen för hur Vårgårda centrum ska utvecklas över tid efter projektets slut.

Studiebesök planeras för arbetsgrupper och kommunala representanter. Kulturstallet Ryttaren i Falköping och Torsby är två av de besöksmål som finns med i projektets fortsatta arbete. Syftet är att hämta konkreta erfarenheter från platser där centrumutveckling, kultur och lokal samverkan har utvecklats på olika sätt. Erfarenheterna ska användas i det egna arbetet, inte kopieras rakt av.

Hösten behöver präglas av färre parallella spår, tydligare ansvar och en starkare väg till genomförande. Projektet ska kunna visa synliga resultat, men också bygga ett arbetssätt som håller längre än projektiden. Under den fortsatta perioden behöver projektet därför särskilt bevaka att arbetet inte blir för spretigt, att ansvar för genomförande är tydligt och att insatserna följs upp på ett enkelt och relevant sätt.

Levande Centrum ska inte lämna efter sig en samling tillfälliga aktiviteter. Projektets värde ligger i de samarbeten, den lokala delaktighet och den gemensamma förmåga som gör det möjligt att fortsätta utveckla Vårgårda centrum även efter projektets slut.